

FACTSHEET EERGERELATEERD GEWELD

1. Definitie

Eergerelateerd geweld is 'elke vorm van geestelijk of lichamelijk geweld gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in een reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of vrouw en daarmee van zijn of haar familie waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken.' Het gaat dus om de collectieve opvatting dat de familie-eer in het geding is. Bij eergerelateerd geweld keert een hele familie zich vaak tegen diegene die de eer geschonden heeft en kan hij of zij bij niemand steun vinden. 'Eer schenden' betekent dat een man of een vrouw bepaald gedrag vertoont waarvan de hele familie vindt dat het de eer van de familie aantast, waarop de familie met geweld reageert. Eergerelateerd geweld komt zowel bij mannen als bij vrouwen voor. Geweld vindt bijvoorbeeld plaats als een man zich verzet tegen een gedwongen huwelijk, homo is of weigert (vrouwelijke) familieleden in de gaten te houden of te bestraffen. Vrouwen worden slachtoffer wanneer ze bijvoorbeeld een relatie hebben met een getrouwde man, met een man die niet door de familie is gekozen, of wanneer ze hun maagdelijkheid verliezen voor het huwelijk.

2. Vormen

Mishandeling, geestelijke druk en controle

Voorbeelden hiervan zijn angst aanjagen en dreigementen uiten, mishandeling, verminking, slaan en schoppen, vrijheid beperken en psychische druk. Ook een gedwongen maagdenvlieshersteloperatie valt hieronder.

Huwelijksdwang

Bij deze vorm gaat het om een gedwongen huwelijk en uithuwelijking, maar ook om het weigeren van een huwelijkskandidaat.

Achterlating, uitstoting en afpakken

Als de eer is aangetast of dreigt te worden aangetast, kan een familie de 'eerschender' achterlaten of terug sturen naar het land van herkomst. Ook komt uitstoting uit de familie of voor dood verklaren voor. Soms pakt de familie kinderen af of dwingt een vrouw tot abortus of afstand te doen van een pasgeboren kind.

Genezingsrituelen en bezweringen

Vrouwen en mannen met homoseksuele, lesbische, biseksuele of transgender gevoelens worden in de groepscultuur als 'eerloos' gezien. Zij ondergaan onder dwang een genezingsritueel of bezwering, zodat zij weer een echte vrouw of man zijn. Deze rituelen gaan vaak met geweld en grote geestelijke druk gepaard.

(Zelf)moord

Moord uit naam van de familie-eer noemt men 'eermoord' of 'eerwraak', bijvoorbeeld bij ontmaagding of vreemdgaan. Het komt voor dat meisjes en vrouwen zelfmoord plegen om de eer te zuiveren, al dan niet daartoe aangezet door familie.

3. Cijfers

Meldingen van eengerelateerd geweld komen vooral uit de Turkse en Marokkaanse gemeenschappen en in mindere mate ook uit Surinaams-Hindoestaanse en vluchtelingengroepen. Precieze cijfers over het aantal incidenten zijn er niet. Eengerelateerd geweld en eerwraak worden niet als zodanig geregistreerd. Bovendien vindt eengerelateerd geweld vaak plaats in huiselijke kring en is voor de betrokkenen, juist omdat het om verlies van eer gaat, een groot taboe om over te praten. De loyaliteit naar familie is groot, daarom wordt niet snel aangifte gedaan bij de politie of hulp gevraagd bij instanties. Om een goed beeld van het aantal slachtoffers te krijgen, is een eenduidige definitie en registratie bij alle instanties nodig.

4. Ontstaan

In de ogen van families waarin 'eer' een rol speelt, kunnen veel gebeurtenissen de eer van een man, vrouw of familie schenden en dus aanleiding geven voor het gebruik van geweld. Voorbeelden van gebeurtenissen en gedragingen die voor een familie reden zijn om over te gaan tot het gebruik van geweld zijn: te laat thuiskomen, verzet tegen opgedrongen of gedwongen huwelijk, weglopen, echtscheiding, contact met jongens, verkering of een voorhuwelijks seksuele relatie, aanranding en verkrachting, verlies van maagdelijkheid en overspel.

5. Gevolgen

Als het een slachtoffer gelukt is te vluchten voor de familie, is vaak langdurige begeleiding door de hulpverlening nodig bij het opbouwen van een eigen leven, netwerk en inkomen. Ondanks dat hulpverlening inzet op verzoening kunnen slachtoffers die wegvluchten voor hun familie vaak niet meer terug en ontvangen geen steun meer van hun eigen familie. Door jarenlange isolatie is hun netwerk buiten de familie beperkt. Dit is ook het specifieke aan deze vorm van geweld: slachtoffers staan alleen, zij kunnen geen steun van hun familie verwachten, terwijl dit bij andere vormen van geweld meestal wel zo is. Vaak spelen ook andere vormen van huiselijk geweld. Slachtoffers kunnen dus ook te maken krijgen met de gevolgen van huiselijk geweld, zoals depressie, dissociatieve stoornissen en verslavingsproblemen.

Bij de meeste meisjes is sprake van meervoudige problematiek, bijvoorbeeld posttraumatische stressstoornis (PTSS), lichamelijke mishandeling, depressie, seksueel misbruik e.d. Minstens de helft van alle meisjes uit het onderzoek 'de dochters van Zahir' heeft seksueel misbruik meegemaakt en ze zijn allemaal slachtoffer van huiselijk geweld. Seksueel misbruik blijkt vaker al in de basisschoolperiode te beginnen en langere tijd te duren.

6. Belangrijke instanties

Voor directe ondersteuning bij vermoedens van eengerelateerd geweld bij volwassenen kunt u contact opnemen met Veilig Thuis (0800-2000). Veilig Thuis kan u doorverwijzen naar de juiste experts en hulpverlening in uw regio.

Bij het Landelijk Expertisecentrum Eengerelateerd Geweld (LEC EGG) kunt u terecht voor informatie, advies en ondersteuning bij eerkwesties. Bovendien doen ze onderzoek, verzorgen onderwijs en voorlichting en netwerken met maatschappelijke organisaties. E-mail: lec@haaglanden.politie.nl , telefoon: (070) 424 33 76.

7. Verder lezen...

Boeken:

- Dijke, A. van en L. Terpstra (2010) De dochters van Zahir, Tussen traditie en wereldburgerschap. Amsterdam: Uitgeverij SWP
- Ermers, R. (2007) Eer en eerwraak: Definitie en analyse. Amsterdam: Bulaaq, 2007.
- Janssen, J. en R. Sanberg (2010) Inzicht in cijfers, mogelijke eorzaken in 2007, 2008 en 2009. Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld, Politie Haaglanden.
- Wegwijzer Eergerelateerd Geweld (2007) Utrecht: Forum, Interventieteam Relationale Druk en Geweld

Websites:

www.huiselijkgeweld.nl > Dossier eergerelateerd geweld

www.pharos.nl

www.vooreenveiligthuis.nl/